

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย

กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Relationship between Leadership Based on Path – Goal Theory and Academic Administration of Educational Institutions under the Office Of Education Bangkok Metropolitan Administration

อภิญา ภูสมจิตร^{1*} อำนวย ทองโปร่ง²

Apinya Pusomjit^{1*} Amnuay Thongprong²

(Received: 2025-01-31; Revised: 2025-02-24; Accepted: 2025-02-28)

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามที่เสนอของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาตามที่เสนอของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน จากนั้นทำการสุ่มหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ และเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

¹ Master's Degree Student, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² Associate Professor, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

*Corresponding Author Email: 6612470002@rumail.ru.ac.th

7 ข้อ 2) การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้อัจฉริยะ จำนวน 6 ข้อ 3) การวัดผลประเมินผลการเรียน จำนวน 6 ข้อ 4) การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียน เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.276 – 0.797 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) 2) ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก (r เท่ากับ 748) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิถีทาง-เป้าหมาย, การบริหารวิชาการของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study leadership according to the path-goal theory of educational administrators according to the views of teachers in Bangkok. 2) To study academic administration of educational administrators according to the views of teachers in Bangkok. 3) To study the relationship between leadership according to the path-goal theory and academic administration of educational administrators in educational institutions according to the views of teachers in Bangkok. The sample group used in this research was teachers in Bangkok in the academic year 2024. Cohen's ready-made table was used to determine the sample group at a statistical significance level of .05, resulting in a sample of 370 people. Multi-stage random sampling was then used. The instrument used was a 5-level rating scale on leadership according to the path-goal theory of educational administrators, divided into 4 dimensions: 1) directive leadership, 5 items; 2) supportive leadership, 5 items; 3) participative leadership, 5 items; 4) achievement-oriented leadership, 5 items; and academic administration of educational administrators, divided into 4 areas: 1) educational institution curriculum management, 7 items, 2) learning process management, 6 items, 3) measurement and evaluation of learning outcomes, 6 items, 4) development of innovative media, technology and learning resources, 5 items, the consistency index was

between 0.6 – 1.0, the discrimination power was between 0.276 – 0.797, and the reliability was 0.95. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the research revealed that: 1) the leadership according to the path-goal theory of school administrators under Bangkok Metropolitan Administration was at a high level overall and in each aspect. ($\bar{X} = 4.18$) 2) The level of academic administration in educational institutions under Bangkok Metropolitan Administration was at a high level overall and in each aspect. ($\bar{X} = 4.42$) 3) The relationship between leadership according to the path - goal theory and academic administration in educational institutions was positively ($r = 0.748$), with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Path - Goal Leadership, Academic Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาประเทศ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้ มีประสิทธิภาพ มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเพียงพอเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรให้สมบูรณ์พร้อมทั้ง ด้านความรู้ สติปัญญา ร่างกาย สังคมและจิตใจเพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม จึงถือว่าเป็นภารกิจหลักของ สถานศึกษาในการการพัฒนาประเทศ สภาวะทางเศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สังคม วัฒนธรรมและ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาของชาติ โดยผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการเป็นผู้นำ เพื่อให้ ผู้ได้บังคับบัญชาร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุด้วยความเต็มใจกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและการเมือง การศึกษา ขั้นพื้นฐานจึงมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และปัจจุบันการศึกษา เป็นสิ่งที่สังคมคาดหวังว่าจะช่วยขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางที่เหมาะสมตามเป้าหมายโดยรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่จัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของ ประชาชนในระบบต่าง ๆ พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต อีกทั้งรัฐยังต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ พร้อมกำกับ ดูแล และสนับสนุนให้ การศึกษาในประเทศไทยมีระดับคุณภาพที่ยอมรับทั่วโลก (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

ภาวะผู้นำถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาองค์กร โดยมีบทบาทสำคัญเริ่มต้นจากการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในอนาคต พร้อมทั้งสร้างพันธกิจที่ส่งเสริมให้องค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ รวมถึงการปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการทำงานเพื่อให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นฤมล จิตรเอื้อ และคณะ, 2560) การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ภาวะผู้นำมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จก้าวหน้า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา การนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการให้ตัวแปรเหล่านี้ได้รับการจัดการให้ไปในทิศทางที่ถูกต้องและนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้เรียนได้รับผลประโยชน์โดยตรง ซึ่งสถานศึกษาใดจะเจริญก้าวหน้าหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษาบุคคลที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สามารถช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้เดินไปตามวิถีทางเพื่อไปสู่เป้าหมาย โดยผู้บริหารเลือกใช้พฤติกรรมที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดกับความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาและสถานการณ์การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้บริหารจะเลือกใช้แบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมที่สามารถเพิ่มความคาดหวังในความสำเร็จและความพึงพอใจในงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานไปด้วยดีบรรลุวัตถุประสงค์ เฮาส์และมิทเชลล์ (House and Mitchell, 1974) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำตามวิถีทางและเป้าหมายของผู้บริหารมี 4 แบบ คือภาวะผู้นำแบบสนับสนุน แบบสั่งการ แบบมุ่งความสำเร็จ และแบบมีส่วนร่วม จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล

งานวิชาการเป็นหน้าที่หลักของสถานศึกษาและถือว่ามีหน้าที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2562) เน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาอย่างเต็มที่ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นเสรี คล่องตัว รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และรับผิดชอบได้อย่างเหมาะสม โดยตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง การกระจายอำนาจดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล รวมถึงการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566) การบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เน้นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงบทบาทสำคัญของการพัฒนาเยาวชนในกรุงเทพมหานครให้สามารถรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเป็น "ผู้เรียนแห่งมหานคร" ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564 - 2569) ซึ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของกรุงเทพมหานครปัจจุบัน จึงต้องมีความจำเป็นต้องพัฒนาและหาแนวทาง

ใหม่ ๆ ที่บูรณาการศาสตร์หลากหลายด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง หากพลเมืองขาดความพร้อมอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาของประเทศในอนาคต การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานทางการศึกษาและความต้องการของสังคม อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่า ผู้เรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โดยเฉพาะด้านการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ และการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อศักยภาพของผู้เรียนในการพัฒนาไปสู่การเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2566) หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการคือภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และแนวทางการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาการศึกษา ทฤษฎีภาวะผู้นำวิถีทาง - เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์และมิทเชลล์ (House & Mitchell, 1974) ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์ต่อการบริหารงานวิชาการในบริบทของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครู เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน และตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การดำเนินวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยใช้ลักษณะของมาตรวัดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) ที่เรียกว่า Likert Scale นำมาวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

2. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 ทั้งหมด 437 โรงเรียน จำนวน 12,654 คน (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen et.al, 2018) ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 370 คน จากนั้นทำการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มเลือกกลุ่มกรุงเทพตะวันออกจาก 6 กลุ่มในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 2 สุ่มแบ่งชั้นตาม 9 สำนักงานเขตในกลุ่มกรุงเทพตะวันออก

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มครูจากแต่ละสำนักงานเขตตามสัดส่วน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย และการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ 2) การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ 3) การวัดผลประเมินผลการเรียน จำนวน 6 ข้อ 4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

การดำเนินการในการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนและรายละเอียดในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาเอกสาร กำหนดขอบเขตของเนื้อหา สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหา กรอบแนวคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา และนิยามศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา รับฟังข้อเสนอแนะ ข้อที่ควรแก้ไข ปรับปรุงแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของครู เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สำนักงานเขตที่สังกัดเป็นลักษณะคำถามปลายปิดแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม จำนวน 5 ข้อ 4) ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 7 ข้อ 2) การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ 3) การวัดผลประเมินผลการเรียน จำนวน 6 ข้อ 4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของลิเคิร์ต (Likert, 1967) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับมีความหมายตามมาตรวัดของ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, 2560) ดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ระดับมาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

5. สร้างแบบสอบถามและให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารสถานศึกษา 3 ท่าน ด้านการวิจัย 2 ท่าน รวมจำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยเลือกรายการที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.60 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับครูซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยพิจารณาจากการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.276 – 0.797 แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบราค ของ Cronbach (Cronbach, 1984) โดยแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (try out) แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและให้ข้อเสนอแนะ

8. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ จากนั้นจัดทำแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์

9. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปมอบให้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์โดยใช้แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างและรวบรวมแบบสอบถามระหว่างวันที่ 1 - 30 กันยายน 2567

3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 370 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 370 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ลำดับต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบทดสอบทุกฉบับตามลำดับ การวิเคราะห์ ข้อมูลในครั้งนี ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ โดยนำมาแจกแจงหาค่าความถี่ (Frequency) เป็นรายข้อ ใช้วิเคราะห์หาค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนักระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และให้ความหมายของคะแนน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยซึ่งกำหนดตามแนวทางของ ลิเคิร์ต (Likert's 5 rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปบันทึกและวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และให้ความหมายของคะแนน โดยใช้คะแนนเฉลี่ยซึ่งกำหนดตามแนวทางของ ลิเคิร์ต (Likert's 5 rating scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลที่ได้จากการแปลความหมายของ ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายโดยชูศรี วงศ์รัตน์ (2562) ดังนี้

ค่า r อยู่ในช่วง 0.01 - 0.20 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ อยู่ในระดับต่ำ

ค่า r อยู่ในช่วง 0.21 - 0.40 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

ค่า r อยู่ในช่วง 0.41 - 0.60 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง

ค่า r อยู่ในช่วง 0.61 - 0.80 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

ค่า r อยู่ในช่วง 0.81 - 1.00 หมายความว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยระบุเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ($\bar{X} = 4.30$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{x} = 4.25$) และพบว่าด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ ($\bar{X} = 3.93$) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมที่มีการจำแนก เป็นรายด้าน

(n = 370)

ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	3.93	.55	มาก	4
2. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	4.25	.69	มาก	2
3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.23	.72	มาก	3
4. ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ	4.30	.54	มาก	1
รวม	4.18	.50	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.30$) รองลงมา คือ ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ($\bar{x} = 4.25$) ส่วนด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.93$)

2. ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.55$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.45$) และพบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.31$) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมที่มีการจำแนกเป็นรายด้าน

(n = 370)

รายการ	ระดับความคิดเห็น			
	\bar{X}	SD	แปลผล	ลำดับที่
1. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.45	.57	มาก	2
2. การบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้	4.55	.51	มาก	1
3. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.37	.70	มาก	3
4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	4.31	.71	มาก	4
รวม	4.42	.56	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.55$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.45$) ส่วนด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.31$)

3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง (r เท่ากับ .748) ซึ่งตัวชี้วัดของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ (r เท่ากับ .745) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (r เท่ากับ .694) และด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (r เท่ากับ .689) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย	การบริหารงานวิชาการ					Y _{tot}
	การบริหารจัดการ หลักสูตรสถานศึกษา	การบริหารจัดการ กระบวนการเรียนรู้	การวัดผลประเมินผลการ เรียน	การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่ง เรียนรู้		
ภาวะผู้นำแบบสั่งการ	.154**	.130*	.174**	.165**	.175**	
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	.624**	.683**	.571**	.630**	.689**	
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	.610**	.643**	.553**	.703**	.694**	
ภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ	.752**	.747**	.584**	.644**	.745**	
X _{tot}	.691**	.715**	.611**	.700**	.748**	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พบว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหาร (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ (Y_{tot}) สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับค่อนข้างสูง (r เท่ากับ .748) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษาภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัย 3 ประเด็น ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมาย ของผู้บริหาร โดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าจากมากไปน้อย คือ ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบสั่งการ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพ มุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวแห่งมหานคร บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นกลไกสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของผลลัพธ์ทางการศึกษาในฐานะที่โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาและสังคม การจัดการศึกษาจึงต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบริหารจัดการโรงเรียนจึงเป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบภาวะผู้นำของผู้บริหารถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จขององค์กร ด้วยความเชื่อมั่นและศรัทธาจากผู้ปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร จะช่วยสร้างพลังความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนและช่วยเหลือให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายบทบาทสำคัญของผู้บริหารเริ่มตั้งแต่การวางแผน การจัดการ การจัดระบบและการควบคุมงาน นอกจากนี้ ภาวะผู้นำยังเกี่ยวข้องกับการบริหารงานในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ช่วยสร้างความราบรื่นในการทำงานและส่งเสริมความสำเร็จในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของเฮาส์และมิทเชล (House and Mitchell, 1974) ระบุว่า ผู้นำสามารถแสดงพฤติกรรมทั้ง 4 แบบ หรือเลือกแสดงพฤติกรรมแบบใดแบบหนึ่งตามลักษณะของผู้ใต้บังคับบัญชาและสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้นำมีลักษณะภาวะผู้นำแบบเดียว แต่เน้นว่าผู้นำควรปรับเปลี่ยนลักษณะภาวะผู้นำของตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และตอบสนองต่อความต้องการและแรงจูงใจของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับงานวิจัยของบุสตามัน กามะ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งผลสำเร็จ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของวินนา พลขำนิ และ สุภัฏญา

สุदारรัตน์ (2565) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนทบุรี ด้านภาวะผู้นำแบบมุ่งทำงานให้สัมฤทธิ์ผล อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทุกด้านมี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการกระบวนการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนและด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน โดยเน้นด้านการบริหารจัดการ กระบวนการเรียนรู้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีบทบาทสำคัญใน การพัฒนาเยาวชนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายของโลกยุคใหม่ สู่เป้าหมายของการเป็น "ผู้เรียนแห่งมหา นคร"ตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564 - 2569) การเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับบริบทของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวงที่มีความหลากหลายและเป็นศูนย์กลางทาง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับโลก และพัฒนา ทักษะที่เป็ดกว้าง ซึ่งสะท้อนถึงนักเรียนที่มีคุณภาพสูงในทุกมิติ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิดา อ้นสกุล (2561) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎี วิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษาขนาดนทบุรีเขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ ธีรธนพัชร ร้อยดาพันธ์ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองฤทธิ์ คำหมู่ (2565) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการใน สถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .748 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามที่คาดหวังไว้ การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ชัดเจน จะนำไปสู่การปฏิบัติงานของครู และบุคลากรด้านงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างจริงจังโดยมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูง แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับกิจกรรมวิชาการของโรงเรียน ซึ่งการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักที่สำคัญยิ่งสำหรับสถานศึกษา ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานด้านนี้ หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับลักษณะงานและบริบทขององค์กร ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ครูมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและส่งผลดีต่อภาพรวมขององค์กรสอดคล้องกับ ทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ของ (House & Mitchell, 1974) ที่ถูกอ้างถึงใน (Northouse, 2016) อธิบายว่า ผู้นำสามารถช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการบรรลุเป้าหมายโดยการเลือกใช้พฤติกรรมที่เหมาะสมที่สุดให้สอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์การทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้นำจะปรับใช้รูปแบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มความคาดหวังในความสำเร็จและความพึงพอใจในงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ทั้งนี้ สถานการณ์ที่แตกต่างกันจำเป็นต้องการพฤติกรรมของผู้นำที่ต่างกัน และในบางกรณีผู้นำอาจต้องปรับใช้รูปแบบภาวะผู้นำหลายแบบผสมผสานกันอย่างเหมาะสมแทนที่จะใช้รูปแบบเดิมเพียงอย่างเดียวทฤษฎีนี้เน้นให้ผู้นำมีพฤติกรรมที่สามารถกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายขององค์กรและเป้าหมายส่วนตัวไปพร้อมกัน โดยแยกรูปแบบภาวะผู้นำออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 3) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม 4) ภาวะผู้นำแบบมุ่งทำงานให้สัมฤทธิ์ผล ผู้นำสามารถปรับใช้รูปแบบเหล่านี้ทั้งแบบเดี่ยวหรือผสมผสานตามความเหมาะสม โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสถานการณ์ ได้แก่ 1) ลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา 2) อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำจึงต้องสร้างพฤติกรรมที่ช่วยส่งเสริมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม โดยการให้แนวทางสนับสนุน และให้รางวัล รวมถึงปรับปรุงสิ่งที่ขาดตกบกพร่องให้สมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิตา ฮั่นสกุล (2561) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของเริงฤทธิ์ คำหู่ (2565) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง - เป้าหมายของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

1) ด้านภาวะผู้นำแบบสั่งการอยู่ในลำดับสุดท้าย เนื่องจากการตัดสินใจเพียงผู้เดียวอาจลดทอนการมีส่วนร่วม ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรร่วมกำหนดเป้าหมาย พัฒนาทักษะการสื่อสาร รับฟังความคิดเห็น และสร้างความสัมพันธ์เชิงบวก เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพและบรรยากาศการทำงานร่วมกัน

2) ด้านภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ผู้บริหารควรมุ่งเน้นความเมตตาและความเข้าใจต่อครู โดยแสดงความชื่นชมในที่สาธารณะ สร้างแรงจูงใจ และสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสร้างบรรยากาศการทำงานที่อบอุ่น ร่วมมือ และเสริมสร้างศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง

3) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเน้นการรับฟังความคิดเห็นครูและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยสร้างกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้เครื่องมือประเมินความคิดเห็น เช่น แบบสอบถามหรือระบบโหวตออนไลน์ เพื่อให้การตัดสินใจโปร่งใส ยุติธรรม และได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย อันจะช่วยส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานร่วมกันและพัฒนาองค์กร

4) ด้านภาวะผู้นำแบบเน้นความสำเร็จ ผู้บริหารควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ โดยเชื่อมโยงกับศักยภาพครู สื่อสารอย่างโปร่งใส และสนับสนุนการทำงาน เปิดโอกาสให้ครูสะท้อนผลงาน และร่วมปรับปรุง พร้อมทั้งยกย่องความสำเร็จเพื่อสร้างแรงจูงใจ การผสมผสานความท้าทายกับการสนับสนุน จะช่วยพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

1.2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

1) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์หลักสูตร และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตร โดยรับฟังความคิดเห็นจากผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอย่างครอบคลุม เพื่อปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน อันจะช่วยสร้างความสัมพันธ์และเพิ่มความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น

2) ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสมกับนักเรียน เชื่อมโยงกิจกรรมในและนอกห้องเรียน ร่วมมือกับครูพัฒนาแผนการเรียนรู้ และนิตการอย่างสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและส่งเสริมการใช้เทคนิค

3) ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถเพื่อวิเคราะห์และประเมินผลตามสภาพจริง โดยสร้างความโปร่งใสและให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์การประเมิน การติดตามและประเมินผลควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงเครื่องมือวัดผลให้มีมาตรฐานและสอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา

4) ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารควรวางแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และพัฒนาทักษะบุคลากรในยุคดิจิทัล โดยสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นจัดหาเทคโนโลยีทันสมัย และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสอนและบริหาร ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและบริบทชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเรื่องบทบาทของภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพฯตะวันออก

2.2 ควรศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2562). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 14). อมรการพิมพ์.

ธีรธนพัชร ร้อยดาพันธ์. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นถมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิ และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์ (2560). บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2), 1738-1754. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/100347>

- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารวิชาการ.กรุงเทพมหานคร.*
- บุญชม ศรีสะอาด (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริสาสน์.
- บุศตามัน กามะ. (2564). *ภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดอาชีวศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). *ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภาวิตา อ้นสกุล. (2561). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 จังหวัดนนทบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560, 6 เมษายน). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. เล่ม 134 ตอน 40 ก.
- เริงฤทธิ์ คำหมู่. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วินนา พลขำนิ และสุกัญญา สุदारรัตน์ (2565). *ภาวะผู้นำวิถีทางเป้าหมายของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(2), 463-474.*
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/267090>
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2566). *รายงานสถิติการศึกษา ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. สำนักพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี: ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.*
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research methods in education* (8th ed.). Routledge.

House, R. J., & Dessler, G. (1974). The path-goal theory of leadership: Some post hoc and a priori tests. In J. G. Hunt & L. L. Larson (Eds.), *Contingency approaches to leadership*. Southern Illinois University Press.

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. McGraw-Hill..